

el en het ver-
st veel tijd en
omfort op elk
riander tegen-
uitlegger, ge-
kan. Laat hij
lat deze reek-
is; dat hij het
en moet.
oot stuk werk.
Bondt, J. van
i. L. Hoorweg
Kroeze, J. Los
as Hzn, G. E.
f, C. Vonk en
even willen.
lan". Het is te
n is. Er ligt al
rantwoordelijk-
visie niet kun-
jd verantwoor-
c meer dienen
derscheids niet
d in een boek
geschreven is,
ag heeft, is het
twaarheid en
en uitgever en
dat men voor
ruimen kring
noodig heeft
ormeerde volk-
gen, geloovigen
waard.
orbeeld mogen
parafrase van
dan dit:
loof me. Laat
die Paulus, die
n de heidenen
die daar wacht-
en Israëls, be-
g is waar, zoo
Christus. Ik
niet tegen, en
eest geleid, als
ontzettend, en
mijn hart".
plaats in onze

R. S.

PRAKTIJK

in West-Europa
de eeuw.

eden zijn lager
platteland. Het
grootstad zou

ft geen oorzaak
is waarschijn-
ouders niet be-
geboorten.
eren der zwan-
heen. De kennis
id, gemeen goed

ook in vroeger
illes addeet: het
et, waarom men
et gebruikt te

zonder der ge-
tegen. Niet kan
nancipatie mode-
gang. Doch wat
Is zij wellicht
rde mentaliteit,
ideld?

ze en kerkelijke
en genomen. Er
usschen de ge-
dieke" en „Pro-
ons land, doch

ter nog relatief
Stand der Ge-
chfalls zum Teil
iz 36.4 pCt. der
he und 34.4 pCt.
k (Kalvinistisch),
onsverhinderung

kindertal wor-
d der bevolking
geboorte. Japan,
leze positie ver-
den grond. Im-

a. de binnenlandsche productieve krachten intensiever gebruiken;
b. de koloniën verder exploiteeren en exploiteeren, de immigratie bevorderen, zodoende op vreedzame wijze nieuw terrein verkrijgen;
c. door verovering nieuwe terreinen gewinnen (Italië/Abessinië);
d. de behoeften beperken.

Het onder b en d genoemde doet men weinig of niet. Het sub c genoemde is in het algemeen verboden.

Zeer sterk wordt gewerkt met het argument van den maatschappelijke nood. De positie der ouders gedoopt geen nieuwe geboorten, de financiële moeilijkheden nemen daardoor toe, er is geen toekomst voor de nieuw-geborenen.

Ook dit argument kan niet als motief voor de geboortevermindering worden gebezigd. Het kan immers niet worden ontkend, dat de algemeene maatschappelijke positie voor de massa belangrijk beter is dan 50 jaren geleden. Ook dient in aanmerking te worden genomen, dat de beter gesitueerden minder kinderen hebben dan de minder gesitueerden, terwijl indien het argument juist zou zijn, het omgekeerde diende te worden waargenomen. Echter geldt nog steeds:

Batzen rar — Kinderschar,
Beutel schwer — Wiege leer.

De huidige crisistijd is van invloed op het aantal geboorten, niet of weinig op het aantal huwelijken. De oorzaak moet daarin worden gezocht, dat men eigen welstand niet door een grooter kindertal wenscht te verminderen.

In dit verband dient er ook op te worden gelet, dat het stelsel van gezinsloon en kindertoeslagen weinig of geen stimulerenden invloed op het geboortecijfer oefent.

Na het vorenstaande, dat kort werd geresumeerd, komt de referent tot de conclusie, dat de oorzaak der geboortevermindering gelegen is in de huidige menselijke mentaliteit.

De karakteristiek van den modernen west-europeeschen mensch wordt dan als volgt gegeven:

Bij elke daad, bij elke handeling wordt voor alles gevraagd naar de daaraan verbonden financiële en maatschappelijke resultaten. Is stoffelijke verrijking mogelijk? Kan mijn kind een hooger plaats op de maatschappelijke ladder verwerven dan door mij werd bereikt? Het kind moet meer worden dan zijn ouders en grootouders waren. (Le désir de s'élever). De tegenwoordige mensch staat onder invloed van de algemeen verbreide opvatting dat een mensch, die ten opzichte van rijkdom, materiële zekerheid en sociale positie in zijn leven niets heeft bereikt, daarmee zijn minderwaardigheid heeft bewezen. Bovendien wenscht men zich veilig te stellen tegen alle mogelijke wisselvalligheden des levens en risico zooveel mogelijk te vermijden. (Verzekeringen tegen alle mogelijke gebreken). Bij deze levensvisie wordt een groot kindertal een onverstandige, onverantwoordelijke daad, een waagstuk.

Welke zijn de voornaamste oorzaken dezer mentaliteit? Als zodanig worden genoemd de achteruitgang van den godsdienst en de religieuze invloeden met gelijktijdige toename van het rationalisme, voorts de maatschappij welke geen stand kent en het verlangen van allen, gelijk te zijn aan anderen: de liberal-demokratische Verfassung en die Gewerbfreiheit.

Het verstand wordt de eenige raadgever en wegwijzer, het gemoedsleven verkommerd; zóó wordt het kind, niet begeerd, een vreemdeling zelfs voor zijn ouders.

„Nicht nur aus Sparsamkeit und auch nicht aus Verantwortungsgefühl erfährt die Geburtenzahl eine Einschränkung; auf Grund seiner ganzen geistigen Struktur ist dem Menschen des kapitalistischen Zeitalters alles, was sich nicht als nützlich nachweisen lässt, im Grunde fremd.“

De moderne mensch brengt niet gaarne offers voor zijn kinderen. Hij wenscht geen beperking van zijn levenshouding, deze is zijn grootste trots.

Bij de vrouw bestaat nog wel de wensch naar kinderen, doch andere dingen gaan voor. Andere wenschen, alsmede telkens nieuwe bedenkingen, verhinderen de geboorten. Men schijnt met zijn verantwoordelijkheidsgevoel voor het lot der kinderen, doch doet daarin overdreven; eigen eer, positie en genot staan op de eerste plaats in het gedachtenleven.

Zoo is kinderarmoede een massa-verschijnsel geworden, niet alleen in de hooge kringen, doch bij het volk in alle standen. En zoo bevordert men den ondergang der west-europeesche cultuur.

...

Dit interessante referaat dient ook onder ons te worden overwogen. Het is niet noodig, dat men het met elke gedachte daarin eens is. Doch de juistheid van de aangegeven oorzaak voor het teruggaande geboortecijfer, de karakteristiek der mentaliteit van den modernen mensch, kan niet worden ontkend.

De Australische Minister van Buitenlandsche Zaken, W. M. Hughes, zeide onlangs in een rede te Melbourne: „Wanneer een Australiër moet kiezen tusschen een auto, een radiotoestel of een

baby, kiest hij zeker niet de baby.“ Zóó is de levensopenbaring van den modernen mensch.

En nog altijd geldt het Woord der Schrift: „Kinderen zijn een erfdeel des Heeren, de vrucht des schoots is een belooning“.

Hoe staat het met de beleving van dit woord in Gereformeerde kringen?

Rome spreekt bij het huisbezoek over den kindereigen. Doen Gereformeerde predikanten, als zij huisbezoek doen, dat ook?

's Gravenhage.

C. GULJT.

Over het gebaar van „De Heraut“ inzake „The Banner“.

Nog andere bladen en personen spreken zich uit over de manier, waarop „De Heraut“ is opgetreden ter zake van de bekende amerikaansche reis. Prof. dr K. Dijk schrijft in „De Bazuin“ over „heilige mobilisatie“ en merkt dan op:

Soms schijnt veel, ze r veel haar te zullen verhinderen, omdat er veel is, dat met den eisch der liefde en de door haar geboden voorzichtigheid weinig rekt.

Ik denk hierbij aan het rumoer om de reis van prof. Schilder naar Amerika.

Een reis, waartoe hij reeds lang geleden voorloopig was uitgenodigd en waarop in breeden kring met spanning gewacht werd, en ook een reis, die wij hem van heeler harte gunnen.

Maar al ziet, er is een Amerikaansche predikant, die vanuit Holland naar Amerika terugreist, daar een gesprek met prof. S. oververtelt, en uit dat gesprek worden publiek conclusies getrokken, zonder dat de gene, die deze conclusies publiceert, zich met prof. S. verstaan heeft of deze dingen ook alzoó zijn; het artikel, waarin deze conclusies vormeld worden, wordt in sommige (? K.S.) onzer kerkelijke bladen zonder meer vertaald overgenomen; deze overname ontkent op haar beurt, en ik versta dit, tal van protesten — (laat ik dit woord maar gebruiken), en... weer zijn we een eind van den weg des vredes, die waarlijk een smal pad is. Ik kan dezen gang der dingen niet anders dan diep betrouwen. Wat wordt er op deze wijze onder ons veel stuk gemaakt! Niet dat hierdoor de reis van prof. S. wordt belet, want, ik herhaal het met nadruk, een zeer groote kring ziet zijn komst met blijdschap tegemoet, maar de verwijdering wordt onder ons al groot en groot en de verhoudingen meer gespannen. Het wordt voor allen, die nu jarenlang gelijverd hebben voor een vrede vol onderling vertrouwen, al moeilijker om dezen te bewaren en de eenheid der Kerk beleefd geen schoone dagen.

Ik geloof, dat een groot deel van de schuld ligt in veler houding van stilzwijgen toen spreken noodig was. Als degenen, die inzagen, dat de houding der professoren Hepp en Kuyper schadelijk was voor de kerken en voor de V.U., dit maar eens duidelijk hadden gezegd, en aan de V.U. te verstaan gegeven hadden, dat dit zeggen geen afbraak van de V.U. beteekende, maar opbouw, dan zouden deze broeders wel wat eerder ingebonden hebben, en aan enkele amerikaansche instanties ware dan op tijd een goed beeld der situatie gegeven.

De A. H. Oussoren schrijft in „Zeeuwsche Kerkbode“:

Nu weet men, dat er in Amerika in de met ons corresponderende Christelijk Gereformeerde Kerken een strijd is inzake het stuk der gemeene gratie.

Maar niemand was bevreemd, dat prof. Schilder de zijde van de één of andere partij zou kiezen. En stel, dat hij de ééne of andere partij zou bijvallen, dan zou dit nog niet zoo erg zijn, schreef één der redacteuren van een bekend Amerikaansch blad, want dan zouden wij ons wel verdedigen.

Vervolgens inzake de inmenging van „De Heraut“:

Tal van Kerkbodes hebben zich over dit handelen van prof. H. H. Kuyper verhaast en hun verantwoordiging uitgesproken. Wij voor ons willen er niet veel van zeggen.

We willen alleen maar enkele vragen stellen: 1e. Wordt door zulk optreden nu de broeder gewonnen en wordt de zaak des Heeren door zulk doorgeven van berichten niet schade aangedaan?

2e. Stel, dat het waar zou zijn, dat men Prof. Schilder niet in Amerika wilde hooren — dr Los spreekt dit in „De Bazuin“ pertinent tegen — zou het dan niet juist geweest zijn dit bedekt te houden? We belijden toch allen — ook prof. H. H. Kuyper — dat we „onzes naasten goed gerucht naar ons vermogen voorstaan en bevorderen“? Zondag 43. En is er ook maar iemand, die beweren kan, dat dit de eer en het goed gertucht van prof. Schilder bevordert?

3e. Zou het niet beter geweest zijn meer in den geest van de liefde die wil winnen, indien prof. H. H. Kuyper zich persoonlijk over deze zaak met prof. Schilder verstaan had? Waarom is dit ruchtbaar gemaakt?

4e. Kwest „De Heraut“ zich zelf niet op deze manier, het blad dat zoo gezien is geweest?

Het zou ons zeer verblijden, indien gebeurde, wat wij laatst geschreven hebben, dat de strijdende heeren eens met elkander spraken. We zouden van heel wat onverwikkeld gestrijd af zijn. Dit sticht niet. En deze methode brengt de broeders niet bij elkaar, maar verder van elkaar af. Hetgeen in meer dan één opzicht, jammer is.

Ja, maar deze over den vrede schrijvende broeders willen niet samenspreken, als 't op zakelijkheid

aankomt. Dat is wel gebleken. Suggesties waken is altijd gemakkelijker dan de consequenties van zijn publieke uittalingen aanvaarden.

De H. A. Wiersinga oordeelt in „Leidsche Kerkbode“:

Bij de overdracht van het rectoraat van de Theol. School zei prof. Dijk o.a.:

Prof. dr K. Schilder hoopt op verzoek en tot vragde van een grooten gereformeerden kring in Noord-Amerika, aan het eind van dit jaar derwaarts te vertrekken om in de eerste maanden van 1939 in het land der onbegrensde mogelijkheden de grenzen van het gereformeerde leven in zijn denken en praktijk scherpelijk aan te wijzen, tot welke reis het Curatorium hem goedgunstig verlof schonk.

Nu er vanuit Amerika een stem overwaaid van iemand, die deze reis liever niet zag, en in de Hollandsche pers dit overgenomen werd en hierover geschreven wordt, kan en wil ik niet nalaten onze kerkelijken hoogegeeren van harte een gezegende reis toe te wenschen. Toen ik voor 't eerst van deze reis hoorde, dacht ik: fijn voor hem, de man heeft het zoo overstelpend druk, dat alleen al het zitten op den oceaan een verkwikking moet zijn. En al zal hij in Amerika werkelijk niet stil zitten — 't is toch wel heerlijk ook daar het Geref. leven te mogen zien en te mogen dienen. Ik hoop dan ook, dat de broeders in Amerika en Holland het genot, dat er in zoo'n reis ligt voor den uitgeputten gast, niet verder mogen bederven. Als er in Amerika zijn, die 't in alles met prof. Schilder niet eens zijn, best, maar laten ze dan juist blij zijn hem eens van aangezicht tot aangezicht te zien en te hooren spreken. En als 't pas geeft, kunnen ze met hun bezwaren komen. Wat nu door enkelen over deze reis geschreven is, is m. i. radicaal onjuist. Ik kan het niet anders zien dan dat dit uit een verkeerde bron voortkomt. 't Lijkt mij niet in overeenstemming met Jacobus 3: 13—18.

Men moge de wijze van polemiseren van prof. S. niet de juiste achten, wat rondom zijn Amerikaansche reis thans geschreven wordt, aanzel ik niet zoo scherp mogelijk af te keuren.

Dit moet, mijne broeders, alzoó niet geschieden.

Er mogen verschillende inzichten zijn, n i e m a n d mag nalaten van harte tot onze professoren te zeggen, wat prof. Dijk in zijn rectorale oratie zei: goede reis en tot weerziens; de Heere moge uw uitgang en uw ingang bewaren.

Ik zeg het bij dezen, en warm ook, van harte. En hoop, dat heel deze reis voor prof. Schilder, voor de broeders in Amerika en voor onze Kerken een zegen moge inhouden.

De Y. K. Vellenga spreekt in „Geref. Kbl. Drente en Overijssel“ over de bezorgdheid van den amerikaanschen „Banner“-redacteur:

Maar al verstaan wij dat er bij deze en gene in Amerika bezorgdheid kan rijzen, wanneer hij denkt aan wat er achter de rug is en hoe dat weer opleven kan wanneer er in deze materie geoordeeld wordt, dan mogen wij toch niet verzuimen hier aan toe te voegen dat wij hier, in ons land, van meening zijn dat alleen misverstand kan doen wanen dat prof. Schilder een verkeerde invloed in de zaak van het amerikaansche leergeschied uitoefenen zal.

Vervolgens, blijk gevende van de nawerking eener tactische manoeuvre van enkele jaren, maar op een andere gezond reageerende:

Wij mogen af en toe onze bedenkingen hebben tegen de wijze waarop prof. Schilder de strijd bij hanteert, men hoort er nimmer van dat iemand bezwaren oppert tegen de dogmatische voorstellingen van dezen hoogleraar.

Vervolgens handelt ds Vellenga over het „Heraut“-gebaar als zodanig:

Dit aangaande de zakelijke inhoud van het artikel uit „The Banner“.

Blijft het tweede punt, de vraag waarom prof. Kuyper dat artikel onder ons importeert.

Het is niet bepaald een vriendelijk artikel, wanneer er aan Kerkeraiden en zoo den raad wordt gegeven om prof. Schilder niet uit te noodigen.

En van deze onvriendelijkheid heeft prof. Kuyper ook maar niet het minste weggelaten, bijvoorbeeld door de strekking er van door middel van een inleiding of toelichting te verzachten.

Eerder heeft prof. Kuyper deze onvriendelijkheid nog wat toegespitst door mee te deelen dat hij het artikel „terwille van onze lezers“ uit het engelsch in het hollandsch heeft vertaald, maar verder niets en dan ook niets te zeggen.

Wanneer één mijner collega's, zeg in Hoedekenskerke, in de kerkbode aldaar, schrijft dat ik een zondeling ben, is dat niet vriendelijk, maar wanneer mijn gewaardeerde ambtsgenoot hier in Meppel in ons plaatselijk kerkbladje die meening zonder eenig commentaar overneemt, behalve deze, dat hij het „terwille van onze lezers“ uit het zeeuwsch in het drentsch overzet, dan vind ik hem nog een heel stuk onvriendelijker dan den man in Hoedekenskerke.

Maar waarom heeft prof. Kuyper dan zoo onvriendelijk gehandeld?

Is hij hiertoe gedrongen geweest vanwege het groote gewicht der zaak en heeft hij den schijn van persoonlijke onvriendelijkheid op zich willen laden terwille van de volstrekte noodzaak om het amerikaansche oordeel over prof. Schilder ons door te geven?

Het zou verstaanbaar zijn wanneer prof. Schilder hier als onrechtzinnig werd beschouwd en een amerikaansche oordeel het nederlandsche oordeel kwam beklemtonen.

Maar dat is geenszins het geval, integendeel, daar behoeven wij niet over te spreken.

▼

Of heeft prof. Kuyper via „The Banner“ de lezers van „De Heraut“ willen zeggen, dat prof. Schilder toch wel een beetje suspect geacht moet worden? Zoo kan het ook al weer geconstrueerd worden.